

הלכות גירות ודרך ביצוען

נתעוררו עכשיו שאלות גדולות אצלנו בהלכות גירות הנוגעות למעשה באופן דחוף. בין העולים החדשים שבאו ממתנות שונות ישנן זוגות של נשואי תערובת, שהגיעו מן הגולה על מנת להשתקע בארץ; ישנם גם ילדים שנולדו מגשים נכריות וצריכים לקבלם לדת משה וישראל ע"י גירות כד"ת. הדחיפות שבדבר היא מפני שכל אלה עלולים להתערב בין הצבור במשך זמן קצר ולא יודע מוצאם כלל. השאלה נחלקת לשני סעיפים (א) אם אפשר לקבלם בתור גרים אחרי שכונתם לשם אישות, כי רק מפני שנשאו ליהודי לכן באו להתגייר. (ב) אם נוכל להאמין להם כשאומרים שמקבלים עול מצוות, אחרי אשר הנהגתו של הזוג היא לעת עתה שלא עפ"י התורה, שהרי הם חיים יחד, וכל שכן במקרה שהצד היהודי לא שומר מצוות בכלל הרי קשה לחשוב שהצד הנכרי ישמור המצוות לכשיתגייר. אגב נבאר גם אם אחרי הגירות נוכל לסדר להם קדושין, אחרי שנפסק להלכה בנטען על הנכרית ונתגיירה הרי זה לא יכנוס, כמפורש במשנה פ"ב דיבמות ובאה"ע סי' י"א.

כמו כן נברר דין גירות של קטנים, כשהאב או האם מביאים אותם לגיירם היאך צריכים לנהוג?

אמנם בגולה נהגו כמה רבנים מובהקים לבלי לקבל כלל גרים הבאים להתגייר שכוונתם לשם אישות, ומקפידים ביותר על אשה נכריה הבאה להתגייר לשם נישואין, מפני שזרעה כמותה, ובכל ימי רבנותי במדינת אנגליה עמדתי בתוקף ע"ז שלא לקבל גרים לשם אישות. אולם שם הרי היו לנו נימוקים וטעמים נופפים שאינם שייכים בשאלות שלפנינו: א. מפני ששם לדאבוננו היה זורם נחשול של נישואי תערובת, העלול ח"ו להציף את המחנה, וצריכים היו לעצרו בכח; היה מקום לחשוב שם שכל גר וגירות הנכנסים לתוך משפחות ישראל ע"י גירות מאושרת פותחים פתח לאחרים מצעירנו שיעשו גם הם כמעשיהם לשאת נכריות או נכרים בערכאות, על סמך זה שסוכ"ס יקבלום ב"ד לגרים וע"י זה הפרץ נבעה ועלול להתרחב ביותר, ואין פה המקום להאריך. ב. מפני שהגרים נשארים באותה הסביבה וחיים באוירה הקודמת ואינם מרגישים את עצמם מנותקים

מן העבר שלהם, (ולפעמים יש להם קשר תמידי עם הקרובים הקודמים והמכירים הנכריים) ואין גר שכוה חושב ורואה את עצמו שהוא מבחינה רוחנית כקטן שנולד, כשאינו מכיר את השינוי שבא בארחות חייו. כל זה בגר שנשאר במקומו ובאווירה שגודל וחונך בה בגרותו; אבל כשנעקר ממקומו ובה להתגיייר אצלנו כשהוא רחוק מסביבתו יש להתבונן היטב, כי בדיעבד הלכה כדברי האומר כולם גרים הם (יבמות כד:) וכן מפרש הרמב"ם בפרק י"ג מהל' איסורב, דלכן קיימו שלמה המלך ושמשון את נשותיהם. אכן שם מפורש כי רק ב"ד הדיוטות קבלו אותן, ובת"ד של מומחים היו חוששין להם, לא דוחים אותם אחרי שטבלו ולא מקרבים אותן עד שתיראה אחריתן. מוכח משם כי אף שבתחילה נתעוררו לקבל דת יהודית בשביל איזה דבר אחר, כמו נישואין וכדומה מ"מ הגירות מהני אם התנהגו ביהדות, שזה מוכיח כי כשהגיעו לכך קבלו עליהם להדבק ביהדות בלב שלם, באופן שגם כשתתבטל הסיבה לא יווצו מאמונת אמת ולכן נחשבים גירי אמת, וכן הסבירו הראשונים דאגב אונסייהו גמרי וקבלי.

אולם לפי"ז יוצא כי אם אח"כ נתברר שאין הגרים הללו שומרים המצוות שקבלו הרי איגלאי מילתא שלא קבלו עליהם את היהדות אלא לפנים ואין בגירותם ממש, ויתחייב כי הגירות לשם אישות אם שאינה מתנהגת בדת יהודית צריכים לאוסרה על בעלה, משום שסופה מוכיח על תחילתה שלא נתגיירה בלב שלם, אפי' למ"ד כולם גרים הם, וכ"ש שילדיהם אינם נחשבים כיהודים, וזה דבר תמוה שלא שמענוהו מעולם. אך לענ"ד נראה שאין לומר כן, כי אין להוציאן מחזקתן ואפשר מאוד כי בשעה שקבלו עליהן להדבק בדת יהודית היתה כוונתן רצויה וקבלו עליהן באמת לשמור כל מה שנכלל בדת זו, וידועים הרבה מקרים כאלה שנשים שנתגיירו נזהרו יותר מבעליהן, והשתדלו גם לקרב את הבעל שישמור המצוות. ומה שלא שומרת עכשיו הוא מפני שלא עמדו בנסיון ונתקלקלו אח"כ בהשפעות לא טובות, אבל עצם הקבלה היתה בלב שלם. ומכל שכן באלה שכבר נישאו לבעליהן בנישואין אזרחיים וידועות שבעליהן לא ירחיקו אותן אפילו לא יתגיירו, ואם כן הרי כשהתאמצו להתגייר רצונן הוא להדבק בדת קדשנו ובאומה הישראלית ובעתידה, ולכן בדיעבד ודאי נחשבות כגרי אמת. ובמצב המיוחד שאלה נמצאים עתה, שע"י שנרחק אותם מרחפת סכנה רוחנית על המשפחה כולה שלא תסטה ח"ו מדרך היהדות הרי זה כדיעבד גמור.

ונראה לענ"ד לומר כי מה שכתב רבינו הרמב"ם כי ביה"ד הגדול היה חושש עד שתיראה אחריתן אין פירושו שבי"ד יראו שמא יעשו עבירה כנגד דיני תורה"ק, אלא הכוונה שמא ישובו לעבוד עבודה זרה, כי על זה בוודאי אמרינן שצריכים בירור מוחלט, אם נתרחקו מעבודת אלילים שהורגלו בה, וכל זמן שלא נתברר לגמרי פרט זה אנו חוששין שמא יחזרו לסורן, אבל במקום שאין כל חשש

זה של ע"ז שם אין מחוייבים לחשוש שמא לא יקיימו את מצוות התורה, ומלשון הרמב"ם מוכח כן בפירוש, שכתב שם הלכה ט"ו, "שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגרי הצדק", ומוכח שצריכים ביחוד לדקדק אם חזר מן העכו"ם, היינו מע"ז ממש מפני שכל הסביבה הקודמת שלה שקועה באמונה זרה, וכן להלן בהלכה י"ז כתב, "ואפילו חזר ועבד כו"ם הריהו כישראל מומר" ולא הזכיר אם עבר עבירה אחרת ודו"ק. ונקודה זו חשובה מאד ומפורשת בדברי הרמב"ם ואין חולק עליו.

ובהשאלה שלפנינו הנה יש עוד טעם חשוב שאנו מחוייבים לקרבן, שהרי אלה שהגיעו לארץ ישראל ונתרחקו מכל סביבתן הקודמת ומתפרסמים כיהודים בכל התעודות שלהם הרי ברור שאין דעתם כלל להשאר דבוקים באמונה זרה. ואמנם ידוע בזמננו כי האדוקים באמונתם, גם אחרי שנתגיירו לא הסכימו ללכת לא"י וכשבאו לכאן מאיזה טעם שהוא מתרחקים הם מעניני יהדות. ולכן אין לומר על הבאות להתגייר שהן תלויות ועומדות עד שתתברר הנהגתן אם גם להבא שומרות הן כל המצוות, אלא נחשבות בדיעבד לגירות, ברם יתכן כי ישנם אולי יחידים שעדיין מחוברים באיזה קשר לאמונתם הקודמת ויש לבחון ולבדוק כראוי כל מקרה בפני עצמו.

כלל של דבר כי בשעת דחק כזו שאי אפשר בשום אופן למנוע שיתערבו עולים זרים בין בני ישראל צריכים לגיירם כדין תורה, כדי להסיר מכשולים ממשפחות ישראל שיתערבו בהן, וכשראו שלא חזרו לסורן במשך חודש ימים וכדומה אין להסס יותר.

שוב מצאתי בספר אחיעזר ח"ג סי' כ"ו שפוסק כן להלכה בכמה דברים, ונהניתי מאד שכונתי לדעתו הגדולה, ונדון בדבריו בפרטות בפרק הבא. ובנוגע לדיון נטען על האשה מפרש שם ג"כ בשם גדולי האחרונים, דהיכי דיש לחשוש לעברות חמורות, מתירין להן להנשא בחופה וקידושין כדת, וכ"ש כאן שע"ז אנו מונעים התערבות של בני נכר במשפחות ישראל, כמו שהזכרתי לעיל.

ב.

ובנדון האמור אם יש לחשוש שמא הבא להתגייר (אפילו כשנראה לנו שרוצה הוא להיות יהודי בלב שלם) לא ישמור את דיני התורה ראיתי בספר אחיעזר (חלק ג' תשובה כ"ו) הדן בזה ונראין דבריו מאד, וז"ל באות ד': "ולבד זה נראה דדין זה דנכרי שבא להתגייר ולקבל עליה כל המצוות חוץ מדקדוק אחד מדברי סופרים אין מקבלים אותו היינו במתנה שלא לקבל ושיהיה דבר זה מותר לו מן הדין, בזה אין מקבלין אותו דאין שומר ותנאי בגירות ואין גירות לחצאין. אבל במי שמקבל עליה כל המצוות אלא בדעתו לעבור לתיאבון אין זה חסרון בדין קבלת המצוות". אח"כ מציין הגהמ"ח ממה שכתוב בשו"ת חמדת שלמה,

(חיר"ד סי' כ"ט וסי' ל'). והודעת המצוות וקבלת המצוות שני ענינים הם. דקבלת המצוות הוא בפתח, שקבל עליו להכנס בדת יהודית. והודעת המצוות להודיע לו ענין המצוות ושכרן ועונשן, וזה אינו מעכב. ולעולם קבלת המצוות בפתח מעכב, דזה עיקר הגירות וכמ"ש הרמב"ם דבעי קבלת המצוות בשלשה. ובוזה דחה דברי הרה"ג מהר"י פאנצן שחשש לגייר לפי שחשב שלא ישמור דיגי ישראל כהלכה. ע"ז אומר הגהמ"ח: „אפ"ל דאין לחוש לזה כיון שמקבל עליו כל המצוות, אף שחושב לעבור על איזה מהמצוות אח"כ לתראבון, מ"מ אין זה מניעה לקבלת המצוות. ודווקא היכי שמתנה שלא לקבל עליו, זה חסרון בקבלת המצוות דמעכב". הוא מוסיף כי „היכי שברור הדבר שבדאי יעבור על איסורי תורה חלול שבת ואכילת טריפות ואנו יודעים בברור מונתו שאינו מתגייר רק לפנים ולבו בל עמו, הרי אומדנא דמוכח שמה שאמר שמקבל עליו המצוות לאו כלום הוא, א"כ זה חסרון בקבלת המצוות דמעכב" עיי"ש.

מכל זה מתברר לנו הקו הנכון האין לגשת אל ענין הגירות בנוגע לקבלת המצוות, שכשנראה לנו כי מקבל הוא עליו לשמור המצוות בתום לב וזהי קבלה נכונה, ואין מקום ליגע אותו בשאלות (כמו ששמענו פעם) לאמר: „ומה תעשה כשיבוא הממונה וידרוש ממך שתסע אליו ביום השבת, ואם לא תבוא יפטרך?" כי לדברי ה"ה, אחיעזר" אפילו אם יאמר בענין גדול שפרנסתו תלויה בו יהיה מוכרח לחלל שבת אין זה מניעה בקבלת המצוות, אלא שחושב שלא יוכל לעמוד בנסיון לאבד פרנסתו, אעפ"י שהדין מחייב אותו בזה. ו"האחיעזר" אומר דאף שבדעתו לעבור לתראבון אין זה פוגע בקבלת המצוות. כדאי לעיין בנקודה זאת, המביאה כמה פעמים לחלוקי דעות בדיינים, וגורמת צער רב שלא לצורך. וכדאי גם להזכיר דברי רבנו הרמב"ם כי אם עבר הגר עבירות אח"כ אין זה פוגע בגירות שלו, וראיתי בערוך השולחן (סי' רס"ח אות ח') האומר שאחר הטבילה מיד הריהו כישאל ואם חור לסורו הריהו כעברין יהודי ואם קידש אשה קידשו קידושין, כי אחרי הטבילה הריהו יהודי לכל דבר.

ובמיוחד אני חושב כי אלה שבאים מרוסיה במשפחות מעורבות, אין להחמיר עליהם בשאלות קשות, מפני שנראה להם כאילו אנחנו מתגרים בהם. העובדה היא שהם רוצים באמת להתגייר, וזה ברור לנו משתי פנים. מצד אחד הרי לא קלטו כלל את יסודות הדת הנוצרית מפני שלא לומדים שם דת בדרך כלל וכ"ש לצעירים, שאין זכר בכך בבתי ספר שם. כמו כן נקעה נפשם מהלהג שבדברי הכפירה הגסים שהם מלעיטים את הצעירים עד כדי הקאה. וכשמפרשים להם את עקרוני דת קדשנו זהו אצלם כדיו כתוב על גייר חדש שאינו נמחק מהר. ומצד השני הבאים משם לכאן מלאים מרירות נגד הריפות על היהודים והשמצות שלהם על הדת שלנו, וגם לבם מר מאד נגד ידידיהם וחבריהם הגויים שלא עמדו להגן

עליהם ובגדו בידידותם. ומפני זה כשאנו מקבלים אותם באהדה הם בלב שלם מתקשרים עם העם היהודי וגם עם עצם היסודות של דת קדשנו, כמו שמירת שבת קדש ומאכלי־כשר וכדומה. ואם הם אומרים בפה מלא, אחרי שמפרשים להם מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות, כי מקבלים עליהם לשמור זוהי קבלה נכונה ואחרי הטבילה הם יהודים. אין איפוא מקום לחששנות יתירה שתגרום ח"ו לרחק אותם ועי"ז לרחק את המשפחה כולה. ואף כשהדחיפה לגירות באה מפני תועלת שמצאו בזה אין זה מבטל חלילה את עצם הקבלה, כפי שנתפרש לעיל, ומצוה לגיירם מיד ולא להשהותם, כפי שזכר בפוסקים „אח"כ מטבילין אותם מיד", ובתלמוד (יבמות מ"ז) „שהיי מצוה לא משהינן".

ג

כל האמור כאן בענין קבלת עול מצוות הוא בנוגע למקרים לא שכיחים, שיכולים להביאו לידי נסיון ובדעתו שלא לעמוד בנסיון קשה כזה. שאין זה מעכב את הקבלה; אבל אם שכיחים הודמנויות כאלה בכל אורח חייו וחושב שלא יוכל להתגבר עליהם בכלל וזה יאלצהו לעבור עבירות או אין קבלת עול מצוות שלמה אצלו, וזה מעכב. ולכן אם הגר קובע מקומו בקבוץ לא דתי, אעפ"י שאומר כי אינו אוכל בשר ולא יעבוד בשבת, נראה לומר כי אין כאן קבלת עול מצוות, שהרי אם אין במקום מגוריו שום כשרות הרי אסור להשתמש בכליהם וגם כשאינו עובד בשבת בקביעות מודמנים לו תמיד מקרים שונים של חילול שבת קדש וקשה לעמוד בנסיונות תמיד. נקודה זו היא הכי חמורה בקבלת גרים וקשה להגדיר אותה כראוי, ולכן נראה לי שבכל מקרה כזה צריך בזמננו בית הדין לדון בכובד ראש מיוחד וגם להועץ עם בעלי הוראה מומחים לקבוע כראוי אם יש שם קבלת עול מצוות שלמה. שהיא מעכבת בקבלת הגר. ובדיעבד אם כבר קרה שהוא נתגייר אי אפשר לדחותו וידועה הגמ' בשבת דף ס"ה, בגר שנתגייר בין העכו"ם, עיי"ש.

יש בזה עוד פרט חשוב שדורש עיון מיוחד בכל מקרה ומקרה וזה בנוגע למקרה מיוחד בזוג מעורב, אשר הצד הנכרי הבא להתגייר רוצה באמת לשמור המצוות, כפי שנראה הדבר לבי"ד; אולם הצד היהודי נמצא במצב שאינו שומר מצוה ולפעמים גם בפרהסיא כמו אינו שומר שבת כראוי לפרטיה. נצייר לנו מצב שכזה בחיי משפחה, שבא לפני בי"ד של הרבנות ויש בו מקום עיון רציני. יהודי אחד, שבדרך כלל נחשב ליהודי חרד ושומר מצוה ושייך לביכ"נ אורתודוקסי, נתאלמן ורוצה לישא אשה נכרית חשובה, המצהירה וגם מוכיחה כי זה מכבר גמל ובושל אצלה הרעיון להתגייר ולהתנהג ביהדות בשלמות. לכאורה ענין זה נראה פשוט שאפשר לגייר אחרי חקירה ודרישה כנהוג. אולם החקירה העלתה

עליו, כי היהודי ההוא מחלל שבת ע"ז שהוא מבקר בשבת קדש שלש שעות במשרד השייך לפירמה לא יהודית שהוא אחד המנהלים שלו. כשנשאל אם הוא מחלל שבת שם ענה שהוא בדרך כלל גוהר מכל מלאכה (אגב: ידוע שאינו מעשן בשבת אעפ"י שבימות החול רגיל לעשן, וגם אינו נוסע למשרד ההוא בשבת אלא הולך ברגל אעפ"י שיש בזה מאמץ מיוחד). אולם לפעמים הוא צריך לחתום על מסמכים וגם נאלץ להתקשר טלפונית כמה פעמים ואי אפשר לו לעשות הקשר ע"י נכרי. כשדנו עליו אם לגייר את האשה שבדעתו לישא היו כאלו שהחליטו בשלילה, מסברה פשוטה, האיך תזוהר האשה ממלאכות שבת כשהבעל אינו גוהר? אכן מכיון שנתברר שבביתו אין שום חילול שבת, לא במטבח ולא במקום אחר וכל שכן שאין שם בשול או כביסה וכדומה. — חיוו כמה ת"ח דעתם לקבלה. אכן מדברי אחיעזר שהבאתי קודם רואים שהוא מקיל גם באופן שכזה, שהרי אלו דבריו שם (בתשובה כ"ו): „היכי שברור הדבר שבודאי יעבור על איסורי תורה חלול שבת ואכילת טריפות ואנו יודעים בברור כוונתו שאינו מתגייר רק לפנים ולבו בל עמו, הרי אומדנא דמוכח שמה שאמר שמקבל עליו המצוות לאו כלום הוא, א"כ זה חסרון בקבלת המצוות דמעכב". מתברר מזה שבמקרה הנזכר דעת הגהמ"ח שאין קבלת המצוות נפגעת ע"י כך שהבעל מחלל שבת ולכן כשיש צורך דחוף בשביל המשפחה היהודית כולה יש לסמוך ע"ז והמיקל לא הפסיד.

במיוחד יש לזכור את הנקודה הזאת כשבאת משפחה מרוסיה ויש שם סיבוך בעניני משפחה ובהרבה מקרים הצד היהודי זקוק גם הוא לתיקון רב, כי שם ה"ר קשה כקריעת ים סוף לשמור את המצוות, בודאי שאנו מחוייבים לחוס על שלמות המשפחה ולהסתכל במצבה מתוך השקפת תוה"ק בלי חששנות יתירה חסרת-יסוד. וכמו שראינו הרבה מקרים, שהבעל לצערנו מחלל שבת ואשתו היהודיה שומרת הכל בקפדנות ואינה נגררת אחריה, כן אפשרי הדבר גם בגירות ואין לעשות ק"ו פריכה בנדון זה.

ד

ומכיון שהזכרתי את יהודי רוסיה אני מוצא את עצמי מחויב לומר כי תלילה לנו להתיאש מהיהודים שם בנוגע לשמירת היהדות. יש יסוד להאמין כי כשנוכח ונחיה להביאם לכאן נוכל בעז"ה להשפיע עליהם, לקרבם יותר ויותר לאמונה שלמה ותקיפה בהקב"ה ובתורתו הנצחית, עד שמאלה יהיו במשך הזמן גם מחזיקים ומגינים של עקרי היהדות הנאמנה נגד זרמי הכפירה ותנועות של פורקי עול. תקוה גדולה זו מבוססת על ההגיון הבריא ועל ידיעה נכונה במאורעות הסטוריים שלנו, וכדאי להאריך קצת בהשקפתי זאת, המשמשת נקודת דחיפה בנוגע לגירום של המעורבים במשפחות יהודיות שבין העולים:

השכל מחייב כי אלה העולים ששמעו כבר הרבה-הרבה נאומים תיאורטיים מכל סוגי הדברנים הקומוניסטיים על שלילת האמונה בכת עליון ובתורה ומסורת, וכי האושר יבוא לאנושות באחוה ושלום שהקומוניזם יביא; ויחד עם זאת ראו בעליל את גודל האכזריות שלהם ואת האנוכיות הגסה שעוקרת כל רגש של ידידות ושל אהבת הזולת, עד שראשי המדינה שלהם הוציאו להורג את מיטב חבריהם בתנועה, מפני חשש התחרות בעתיד, — אלה מרגישים את הזיוף והשקר שבתנועה הזאת. והנה חכמינו אמרו לנו כלל גדול: כל הכופר בעבודה זרה כאילו מודה בכל התורה כולה, לאמר הוא כבר קרוב לדרך הנכונה ובלא ספק יכיר את קדושת התורה, אחרי שנוכח באפסותן של מיני עבודה זרה.

ולכן היהודים שיבואו אלינו, אחרי סבלם הממושך שם, וגם אלה הנכרים שנתערבו במשפחותיהם והיו שותפים לסבל ולקבלת השמצות, כשיתגייירו יכירו וידעו להבין אמתת דת קדשנו ואת המוסר הטהור והמוזהר שביהדות. אכן לא על הגיון והשערת השכל בלבד מבוססת תקותנו באחינו וגם באלה הנכרים הנלוים כי גם דוגמאות מההסטוריה הנפלאה של עם ישראל מאשרים את תקוותנו הזאת. בתלמוד נזכר הרבה פעמים, כי אחרי החורבן כששארית ישראל הלכה בגולה וסבלה רדיפות והשפלה מן הגויים באה תופעה מוזרה שהרבה גויים התאמצו להתגייר, ומהם מנהיגים ובעלי השפעה בעמים. די להזכיר את דברי רז"ל כי גבוראדן, מפקד עליון של צבא בבל, אשר שפך דם ישראל כמים, נהיה לבסוף גר צדק, וכן גם גירון קיסר שמורעו יצא התנא הקדוש ר' מאיר. כן גם נזכרים שמות של הרבה גדולים אחרים. שמעיה ואבטליון היו מבני בניו של סנחריב; מבני בניו של המן, מב"ב של סיסרא למדו תורה בירושלים; וכן עוד רבים. מתלמידי הלל הזקן היו בן בג"ב, ובן האיהא ולדעת כמה מפרשים היו גרים, ולפחות מזרע גרים. זה מראה כי גם ממצב של שפלות זרה אורז של עם ישראל ומשך אליו הרבה מגדולי האומות, ששאפו להכנס לאומה זו. אלא אחרי דורות שנשאר זמן רב בגלויות ובמצב מדוכא נפסקה השאיפה, כמ"ש „תכמת המסכן בוזיה“.

אכן עתה כשזכינו לחזות באתחלתא דגאולה הולך ומתקרב אלינו מאורע של קיבוץ גדתי ישראל, ובעז"ה תלך תנועה זו ותגדל בכמות ובאיכות ותתלוה אליה גם התקרבות למקור החיים שלנו, לדת קדשנו להפצת התורה ולחיי תורה בפועל. הסמנים הראשונים מתבלטים בחיי אחינו ברוסיה, שמצב הרוחני שלהם היה ירוד כ"כ עד שבחלקם הגדול סרו מהמסורת המזהירה שלנו ולא מכירים את תפילותינו. והנה כמו פתאום החלה תשוקה פנימית לדפוק בלבם להתקרב אל גוף האומה בארץ ישראל וגם אל הלך הרוח שלה. „כאשר איגד יודע איזה דרך הרוח“ אומר קהלת, כן אין לפרש מהיכן באה ההתעוררות הזאת, וכל מה שהשליטים מתאמצים לכבות את השלהבת שבלב היהדות. — היא מתלקחת יותר ויותר. אצל שמשון הגבור כתוב „ותחל רוח ה' לפעמו“ — אומרים חז"ל שהיה

כזוג המקשקש. הציור הוא נפלא כי כשמקשקשים בזוג על יד תינוק הוא מתחיל להסתובב אנה ואנה ומתאמץ למצוא מהיכן יוצא הצלצול, כן היה אצל שמשון. כשנתעורר לא ידע מה לעשות ברוח הגבורה שפעם בלבן, עד שהבין כי נשלח מאת ההשגחה העליונה לעזור לבני עמו הסובלים כל כך מלחץ שכניהם.

רוח זה הולך ומתפשט בקרב אחינו והם שואפים לצאת ולהתחבר עם גוף האומה וכשיבואו יתבלטו כחות גנוזים וטמירים שבקרבם ואז אנו מקוים שיתנערו גם מכל האבק של כפירה והתנכרות ליהדות ויראו (י' פתוחה) את כחם הפנימי באמונה בה' ובתורתו ובחיי מוסר אמיתיים ובסיס החיים החמריים והרוחניים של האומה כולה. אין תקוה זו בגדר חלום כי נזכרת היא במליצות נשגבות שבכתבי הקדש ודבר אלקינו יקום לעולם.

ובכן אנו מצפים לתנועה כבירה בין היהודים לעלות לארץ וזה מחייב אותנו להתכונן לקראת המשימה הגדולה בשתי בחינות. קודם כל עלינו להתאזר בסבלנות הנובעת מאהבת ישראל עמוקה, להראות להם פנים מסבירות עם רחשי אחות. יוכחו מהרה כי אך שקר ענו מציקיהם על היהודים הדתיים המסורים לתורה ומצוותיה ויכירו את הוזהר שישנו באהלי ישראל אשר רוח האמונה שוררת שם. ואת רגשות החמלה והחסד הממלאים את לבם. שנית — יכוננו אולפנים לא רק ללימוד השפה אלא גם לידיעת היהדות.

לשם כך צריכים להזהר כי הטפול באלה הנזקקים לגירות כד"ת יהיה בעדינות ובהבנה במה שעבר על אחינו במצוקה הרוחנית שלהם. אח"כ נשתדל להפיץ ביניהם ניצוצות מזהר התורה ומקוים שזה יכה שורש בלבם.

ולפני שאגמור עלי למלא הבטחתי לפרש קצת את גירות הקטנים.

בעיה זו תבוא לפנינו כשתגבר העליה משם. בין הזוגות המעורבים יהיו מקרים אודות נשים נכריות שישבו לרוסיה וישאירו את הילדים לאביהם. היה מקרה כזה בתל אביב שהאשה דרשה מהרבנות לקחת את הילד תחת פקוחם. הבעל רצה אמנם לגדל בעצמו את הילד אבל האם חששה מפני „אם חורגת“, וחשבה כי הרבנים יכולים לשלוח אותו למוסד תחת פקוחם. השפענו על האשה שתסכים להשאיר את הילד ברשות הבעל ואנחנו נפקח שחינוכו יהי טוב ויעיל. למדנו מזה כי לבעל היהודי ישנו רגש של חמלה יותר עמוק מאשר לנשים נכריות המוכנות גם לשלוח ילדיהם למוסדות ילדים ולפעמים לא מעונינות בהם אח"כ. אם יקרו דברים שכאלה צריכים לגייר את הילדים גם כשהאב מביאם אעפ"י שלפי הדין הבא מן הנכרית אינו בנוי, אבל בכ"ז יש לו דין של אפוסטרופוסות לכמה ענינים מפני שהבן הרי יצא מחלציו וכאן אין מקום להאריך.

וחץ מזה מפורש ברמב"ם (פ"ח מהל' עבדים הל' כ') וז"ל: „ישראל שתקף עכו"ם קטן, או מצא תינוק עכו"ם והטבילו לשם גר הרי זה גר, לשם עבד הרי זה

עבד". אמנם בלחם משנה מתקשה בהלכה זו, אבל בכל אופן זוהי הלכה שאין עליה חולק. ובודאי כי האב שמאכיל אותו ודואג למחסוריו והוא מיוצאי חלציו שיש לו זכות לגיירו על דעת ב"ד. ובכן ילדים שישארו כאן נקל להטבילם ליהדות על דעת ב"ד ולחנכם על ברכי דת קדשנו ויש תקוה טובה לאחריתם.

במקרה שהזכרתי שהיתה האם לפנינו ברבנות קבלנו הבטחה מהאב כי ישלח את הבן ללמוד עניני היהדות וגם הבטיח שיחזיק אותו בביתו של אחד מקרוביו שהוא בית כשר בשלמות. אכן מסופקני מאד אם נוכל להתנות תנאים כאלה עם העולים החדשים משם, כפי שאמרתי קודם, למען לא יביטו ע"ז בעין לא טובה כאילו רוצים להתגררות בהם, אבל נקוה לה' כי הילדים שיתגיירו על דעת ב"ד יהיו כולם יהודים שלמים ונאמנים.

הבה נקוה כי נזכה לחזות בקרוב בגאולתנו השלמה ובקבוץ הגלויות במהרה וה' יערה ממרום רוח טהרה בלבבות לקרבם לעבודתו ולתורתו ונשמח בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן. —